

DE CONSERVANDA

Quies Quintum, ut idem temperatam amplectatur quietem, motionemque uiter. Hæc. n. humores uenę sectione agitados, magis adhuc commouet, & uites usque quaque debilitat: illa uerò commotionem contrahit ac sedat.

Sunt qui tradant, canendum ē esse à salitorum piscium usu postquā uena ali cui incisa est: ἀλφειὺς τε γὰρ πολλὰ κίς καὶ ψάρια ἀπορρυῖσιν, id est, utiligines enim & scabiē sæpenumero gignūt. Simeon Sethi in Synt. de piscibus.

Quibus morbis & ætatibus phlebotomiæ cōueniat, & quantum sanguinis quoque tempore detrahendum. Ca. CI.

P Rincipio minuas in acutis, peracutis, Aetatis mediæ multum de sanguine tolle.

Sic puer atq; senex, tollet uterque parum,

Ver tollat duplum; reliquum tempus tibi simplum.

Quatuor phlebotomiæ præcepta hoc loco traduntur.

P R I M U M, ut in principio acutorū & peracutorum mēbrorum uena incidatur: pro cuius pleniore intelligentia, sciendum initio, peracutum morbum esse dupli-

duplicem. Exquisite peracutū, qui vltra quartum non producit diem. Hinc recentiores Medici, barbaram sectantes medicinam, perperacutum vocare solent. Non exquisite peracutum, cuius vigor in septimo futurus est. Hi itaque morbi cum breues sint, ac statim sumnos, idest maximos obtineant labores, neq; inducias concedant, illicò per initia curandi sunt. Idem porò, q̃ a calidis magna ex parte hominibus sanguine nimirum & flaua bile nascantur, venæ sectionem potissimum exposcunt. Hinc non temerè Hippocrates libr. 4. de vict. rat. in morb. acut. aphor. 19 ita scriptum reliquit. In acutis morbis sanguinē detrahes, si uehemens morb. videatur, florueritq; egrotanti etas, & uisum adfuerit robur.

Secundum, quod in ætate media, siue florenti, ab anno nimirum. 30 ad. 45. vel 50. copiosius, q̃ in aliis, sanguis detrahendus sit. Etenim hic corpus solidū esse incipit, quod nequaquā tñ sanguinis, quātum solebat, in se traducit, sed plus solito in uenis reliquit. Quo fit, vt eius subtractio incrementum non impediat, neque virum robur dissoluat. Corpus namque in ea etate neq; augeri sensibilibiter, nec imminui, sed veluti stare videtur.

Tertium, quod senibus ac pueris parum sanguinis detrahendum sit, vt per pucros intelligamus et eos, qui pubertatis,

DE CONSERVANDA

tis, hoc est. 14. ætatis annum exceſſerunt. Nā vsq; ad pubertatis initium, tota illa ætas pueritiæ mollis est, & tenerior, q̃ q̃ phlebotomiam toleret: qm̃ licet concoctio & nutritio in his liberalis, tamen spiritus & sanguis modicus, vtpote, qui continuè, atq; affatim in corpus transmittitur, neque natura citra inopiā illius vacationem sustinere potest. Nā esto, q̃ natura nostra in solidis habitet, tñ ad immodicam omnem euacuationem labefactatur, aut interit. Pubertas ergo primū sanguinis missionem tolerat. Hic igitur pro mutatione naturæ sanguinē mittere licebit, neque tamen id facere deceat affatim, sed admodum breuiter.

Porro per senes eos inaudire oportet, qui adhuc in prima atq; sc̃a senectute consistunt. In his. n. audacia mittēdi sanguinis paulatim deſcendit, adeo ut in deſcendit, hoc est, post 79. annū ob uirtutis imbecillitatē vix liceat. Plura, Gale. in 4. li. Hipp. de vict. ra. in mor. ac. cō. 10. & ibidem etiā Hieremias Thriuerus Brachel.

Quartum, quod dupla sanguinis portio, respectu nimirum reliquorum temporum vere detrahenda sit. Tunc. n. sanguinem maximè crescere in corporibus nostris, apud oēs rei medicę scriptores in cōfesso est. Cæterum quod ad primū præceptum attinet, regulæ nonnullæ circa sanguinis missionem obseruandę sunt.

Ac

Ac prima quidem, vt ab initio morbi non fiat phlebotomia. Medicus. n. ut cap. 87. artis med. & com. 22. lib. 4. apho. Gal. adferit, naturæ minister est. Sed natura ipsa nunquam in morbi principio, dum crudi adhuc sunt humores, vllam vacuationem instituit. Ergo nec medicus ipse in principio morbi dū adhuc omnia cruda sunt, vacuationē vllam molire debet. Cruda. n. cūm vacuationi non obediunt, graua hac de causa symptomata excitāt Galenus comm. 22. lib. 1. apho.

Fallit tamen hæc regula in tribus casibus: Primo, qñ noxii humores turgent, hoc est, sua sponte concitati ad excretionem nos adducunt: tum. n. in principio etiam morbi nōdum coctis humoribus vacuare licet, ne scilicet humores parum stabiles, & ab vna parte ad aliam sine ordine moti, ad principem aliquam partē decumbant: Raro autem accidit, & humores mobiles ab una parte ad aliam transfluant, sed plerunque sunt in parte aliqua firmi ac fixi: ideoq; nō est in principiis morborum vacuandum, nisi rarissime, hoc est, quando humores turgent. Hinc nō temerè. 4. 1 c. 20. & 22. 3. tract. 2. cap. 7. ab Auicē. præcipitur, ut in principiis morborū veng incisio penitus demittatur, vt quæ superfluitates extenuet, ut per corpus fluant, ac sano sanguini permisceantur, non extrahat tñ quod extrahi

DE CONSERVANDA

trahi necesse erat: quo fit, vt post tēporis interuallum phlebotomiam repetere oportet, interim eodem die, interim post tridie. Atq; hinc profecto vires nimium debilitantur.

Secundò in materiæ multitudine: Hic. n. circa principia qñq; , quemadmodū cōm. 29. lib. 2. aph. Gal. testat, venæ sectionem, nōnunq̃ verò & purgationem adhibere oportet, quo minorem iā factā materiam natura possit concoquere.

Tertiò, in morbi magnitudine ac vehementia, vt in magno vehemētissimoq; doloris apostemate, licet nō sit multa in corpore materia, antecedēs. Nam repellendus humor est ne apostema citius, q̃ par est, crepet, aut aperiatur. Venæ igit sectio, vt magna hæc praua symptomata euitentur, circa initia statim adhibenda est. Quod Gal. lib. 13. c. 20. meth. med. iis innuere uerbis voluit, inquiens. Itaq; incidenda in talibus affectib. vena statim ab initio, si modò tam valens virtus sit, vt sine noxa missionem sanguinis toleret, ac nihil prohibeat eorum, quæ defecanda vena retulimus, sicuti vel crudi humores copia uel puerilis ætas, vel anni tempus, vel regio, in qua sit extremus calor, aut frigus. Non solū autē in morbis acutis, atq; adeò inflammationib. verum etiā in uulneribus & contusionibus particularum, præsertim nobilium, sanguis

guis ex opposita parte mittendus est, vt inflammatio prohibeatur. etiam si sanguis modicus fuerit.

Secunda, ne fiat phlebotomia in die motus ægritudinis, veluti in crisi: vt in qua neque venę sectio, neque aliqua alia vacuatio tentāda sit: ne materia, s. diuertatur à loco, ad quē naturā ipsam, vt excernatur, pellit. Pari modo nec in ipso paroxysmo tale quippiā tentandū est: recteq; cōm. 19. lib. 2. aph. Gale. præcipit, vt morbo iā consistente, neq; venę sectio, neq; purgatio adhibeatur, quod coctiones morborū, tunc maximē fiāt, quę melius in quiete, q̃ motu perficiuntur. Ceterum sicut se habet status ad integrum morbū ita & paroxysmus respectu dierū *ἀντιπεξίας*, id est, intermissionis, quēadmodum igitur in statu nō est vacuandū, ita nec in paroxysmo.

TERTIA, ne phlebotomia circa initia statim morborū fiat, qñ crisis adhuc remota est. Sanguis. n. in siti caloris fundamentum est, ipsum nimirū sustinēs, licite cor generet, & spiritus deferat, sed sanguis est fundamētum eius. ex ipso. n. vt materia natius calor gignit. per sanguinis igitur subtractionem calor, qui coquere materiam morbi debebat, vacuatur, quo fit, vt morb. in longū protrahāt, viriumq; robur deiciat, vt timendū sit, ne ob morbi diuturnitatē, ac
virium

DE CONSERVANDA

virium imbecillitatē natura succūbat.

Quarta, ne in corpore, cui stercus multum inter intestina cohibetur, phlebotomia adhibeatur. Tria. n. sunt, velut supra, cap. 95. ostendimus, attrahētia. loca, s. inanita, mēbrorū caliditas, ac totius corporis habitus. Venę igit̃ sanguinis missione exhaustę ē mēbris rursum propinquis attrahunt, quemadmodū & Meseraicę ē ventriculo: quo fit, vt alius magis cohibeatur, & materia in venis contenta corrūpatur. Meseraicę enim humiditatē ē stercore penitus exuentes ipsum exiccant. Proinde molliclystere, aut subiecta glande, eger prius vacuāndus est, ne venę putridam quampiam superfluitatum essentiam ab intestinis venentur, attrahantq̃; Gal. in. præ sagio experientia confirmato cap. 5.

Quinta, ne frequens ac multa phlebotomia fiat. hinc. n. circa senium multum ac mali generantur morbi, sicut est, epilepsia, apoplexia, & paralytis. siquidē ob sanguinis & caloris imminutionē multę generantur phlegmaticę superfluitates, quę dictas tandem ægritudines excitant. Hinc non temerē uulgo dici solet. Qui in iuuentute phlebotomiā exercent, hoc est, sanguinis missione citra necessitatem sepius vtuntur, senectutem descebunt.

Sexta, ne venę sectio adhibeatur,
mulie-

mulieri, cui menses fluunt, aut vterū gerenti. Vterū gerenti quidē ne abortiat: Calor. n. cibū cōcoquēs venæ sectione dīminuit, & alimentū fœtui subtrahit, & maximē quidē si is auctior fuerit. Nam fœtus ex mensibus nutrit, cū aut non inueniat vñ nutriat, fame conficitur, & mouetur, & dissoluit, exciditq; ex naturalib. vinculis: magis aut hoc contingit, si maior sit fœtus, nam maiori indiget alimento. Non inuenit aut ipso sanguine misso. Plura de hoc Leonhartus Fuchsius. cōmen. 31. lib. 5. aph. Gippo. Cui verō mēses fluūt, nturaliter, s. & secundū reuolutionem mēsis vena secāda nō est, nisi in immoderatiore fluxu, nēpē ad reuelendam materiam. Sed quando naturaliter & secūdum debitum naturæ cursum erumpunt, naturæ res omnis permittenda est. Supra capite. 95.

Septima, ne phlebotomia fiat post immodicam ventriculi perturbationem infrā & supra factam, quam *χολέραν* Græci, Latini choleram etiam appellant, barbaram sectantes medicinam, Cholericam & choliricam passionem nominant. Cū enim venæ sectione humores commoueantur, timendum ne per hoc biliosus humor in ventriculum transfluens, ipsum inflammet. Plura suprà circa finem capit. 95.

Y Postremo

DE CONSERVANDA

Postremò videndū ēt est, quib. hominib. phlebotomia cōueniat. Cui sanè rei regulæ ēt nonnullæ ponendæ sunt.

Ac prima quidē, q̄ hominibus delicatis, ociosis, desidiosam vitam agentib. valdē corpulentis, & multū nutriendis, & bo vtentibus, potissimum conueniat.

SECUNDA, quòd illis etiā, qui sanguine abundant. Quod quidem per urinæ crassitiem cognoscitur: abundantia enim sanguinis eam efficit crassam, flauæ verò bilis tenuem.

TERTIA, quòd ijs quoq; ex usu sit qui melancholico abundant succo: vnde multa melancholia naturali cū sanguine per corpus discurrente, q̄ ab ea sanguis in hepate ad amulsim non deputatur, purgationē antecedere debet phlebotomia, sequi verò purgatio. Duplex porro melācholia est naturalis scilicet, & nō naturalis. Qñ naturalis abundat, cum sanguine simul discurret, quare ad eius euacuationem, primum quidem venę sectio adhibenda est: ab eodem enim calore temperata nimirum, sanguis & melancholia generantur: deinde vero post temporis aliquod interuallū, nempe post concoctionem, purgatio phlebotomiæ succedet.

QUARTA, quòd illis cū primis etiam cōferat, in quibus periculum est, ne ob humoris redundantia in corpore accidat

accidat calfactio, ebullitio, & conturbatio. Nonnulli tñ per hanc regulā sepe numero fallunt. Qñ. n. calfactionem aliquā percipiunt, humorum ebullitionem adesse suspicati, venæ sectione statim vtuntur, cum ex flauæ bilis feruore & incensione hoc interim accidere etiam possit. In qua sanè tñ abest, vt calfactio & ebullitio per venæ incisionem cohibeatur, vt magis ēt incitentur & augeantur. Phlebotomia n. humores commouet, vt maiore deinceps impetu per corpus discurrant. In tali igitur casu phlebotomia vtendū non est, nisi sit ex humorū redundantia: quod quidem ex sudoris multitudine dignoscitur, & præcipuè cum is matutino tpe aboritur. Aliqui enim non sudāt, nisi cum euacuatione opus habent.

Quinta, q̄ venæ sectio illis potissimū adhibenda sit, quibus vires adhuc firmę sunt quiq; sanguinæ & non frigidæ ac siccæ sunt temperature. Hinc Rhezes lib. 7. ad Almanſo. c. 21. Corpora, inquit, quę uenas habent amplas & conspicuas, quęque hirsuta sunt, & color inter rubrum fuscumq; medio adolescentium nimirū iuuenum, & senum, & nondum decrepitorum phlebotomię præsidia magis tollerare possunt. Pueris vero & infirmis vena secanda non est, nisi maxima incubente necessitate.

DE CONSERVANDA

Quæ membra, quoque tempore uene sectione
uacuanda. Cap. CII.

VEr Aestas dextras Autumnus
Hyemsque sinistras.

Quatuor hæc membra, hæpar, pes,
cephæ, cor, euacuanda.

Aestas hepar habet, uer, cor, sicque
ordo sequetur.

Hic ostendit, quæ mēbra, quoq; tem-
pore per phlebotomiam sint uacuanda.

Ac primo quidem dicitur, vere & æ-
state uenas dextræ partis esse secandas:
dextræ, scilicet manus, brachii, uel pedis.
Sed autumno ac hyeme sinistras: sinistre
nimirum manus, brachii uel pedis. Ve-
re enim crescit, atque augetur in corpo-
re sanguis, æstate uero flauabilis: quod
fit ut in uere ac æstate uacuandæ sint ve-
næ quæ sanguine & flaua bile magis a-
bundant, tales autem cum primis sunt
venæ dextræ. Siquidem in dextra corpo-
ris parte situm est membrum sanguifica-
tionis, nempe hepar, & cholodocos, i. fol-
liculus flauæ bilis. In Autumno uero hu-
mor generatur melancholicus, qui acer-
uatur etiam, nec dissoluitur p hyemē: vn-
de autumno & hyeme illa venæ potissi-
mū secandæ sunt, in quibus melācholia
magis dominatur, suntq; venæ sinistræ.

Nam

Nam in sinistra corporis parte situs est,
lien, receptaculum melancholiæ.

Secundo deinde loco traditur quatuor
hæc membra, nempe cefalun. i. caput, cor
pedem, & hæpar, uacuâda esse iuxta qua-
tuor anni tpa. Cor quidem uere, hepar
æstate, caput hyeme, & pedes autumnô.

¶ De commodis ex sectione Saluatella.

Cap. CIII.

EX saluatella tibi plurima dona
minuta.

Splenem, hæpar, pectus, uocem, præ-
cordia purgat.

Innaturalem tollit de corde dolo-
rem.

Sex comoda hoc loco recensentur se-
ctionis uenæ, & saluatellam uulgo vocât.
Ea inter digitum medicum & medium fre-
quenter admodum & sapissimè inciditur.
Alius incisionis eius locus est, ut uulgu-
s autumat, inter medicum, & auriculare.

Ac primum quidem eius commodum,
quod lienem expurget.

Secundum, quod iecur emundet.

Tertium, quod pectus purificet.

Quartum, quod uocis auferat incom-
moda.

Quintum, quod à noxamento tuea-
tur, ac conseruet præcordiat: quo no-

Y 3 mine

DE CONSERVANDA

mine os vētriculi, mēbra spūs; & q̄cunq;
cor di uicina, hic intelligenda sunt.

Sextum, quod nō naturalē cordis dolo-
rem tollat: ac ratio quidem omnium est,
quod huius vene sectio, vt latius paulò
post declarabitur, ab omnibus illis locis
sanguinem educat.

Pro pleniore autem huius rei intelli-
gentia, primò quidē sciendū est, aperiri
nonnunq̄ uenas, nonnunquam uerò ar-
terias. Verum propter difficilem fluxus
arteriæ cōpressionē, arteriā, medici inci-
dere metuunt, q̄ppe cū si quis in secun-
da fortē vena arteriam uulnerarit, ægrē
statim sanguinis eruptionē cōpescat, ac
vbi res optimè cadat, ad cicatricē perdu-
cta diuisione, tñ aneurisma, hoc est, arte-
riæ incisæ dilatatio existat, teste Galeno
lib. de curat. per sang. missi. cap. 21. & 22.
Difficilis porrò est fluxu arteriæ com-
pressio, partim quidem ob arterialis san-
guinis feruorem. Hic n. promptissimè
mouetur, arteriāq; dilatando aperit: qua-
re sanguinis eiaculationem in arteriæ in-
cisione admodū iuuat. Partim vero, qđ
motus arteriarū, vt lib. 2. c. 20. de sanitat.
tuen. Gal. attestatur, nunquam intermit-
tatur, quo fit vt ipsarum vulnera tardius
etiam curentur. cū utriq; quietem re-
quirant ea, quæ sananda sunt. Galen. lib.
5. cap. 8. metho. medi. & comm. 6. libro 6.
aph. Prodest autem arteriæ incisio, quā-
do

do corpus redundat sanguine tenuiore,
aut flatuoso, aut feruidissimo. Sedes. n.
sanguinis subtilis ac tenuis, vnde calor
naturalis & spiritus procreantur, & itē
flatuosi, in arterijs est. Quin feruidissi-
mus etiā sanguis qui à calidissimo mē-
bro, corde. s. perficitur, inq; singula cor-
poris mēbra digeritur, in arterijs conti-
netur. Crassioris verò, quo mēbra nu-
triuntur, receptaculum in venis est. Sa-
nè verò quæ Galeno occasio extiterit se-
cundæ arteriæ, ipse cap. 22. de curandī
rat. per sang. miss. edisserit, Monitus, in-
quit, per quædā insomnia, quorum duo
perspicuè mihi visa sunt accessi ad dex-
teræ manus arteriam inter indicem ac
pollicem sitam, siuiq; fluere donec spō-
te sanguis resisteret: nam ita somnium
preceperat. Effluxit autē non tota libra.
Subitò itaq; diuturnus extinctus color
est, in illa maximè parte fixus, qua iecur
septo trāuerso cōmittitur. Nihil q̄dem
hoc ætate iuuenili euenit. At minister
Dei Pergami diutino lateris cruciatus
laborans, liberatus est arteria in sum-
ma manu incisa, aggressus & ipse illud
insomnij monitū.

Secūdo verò loco sciendū, qđ venę se-
ctio multis admodū mēbris adhiberi so-
leat. Aliqn̄ qđē brachio, siue manui ma-
ghe; nonnunq̄ paruę, qñq; pedi interdū
nasō, aliqn̄ fronti, nōnunquā labijs, qñq;

Y 4 linguæ.

DE CONSERVANDA

linguæ siue plato nonnunq̃ angulis oculorū frontē uersus. Quinq; uenæ secandæ ueniunt in manu magna, per q̃ intelligitur apud Medicos totū brachiū cum summa manu, ut p̃ pedē totū crus, hoc est, quicq; ab ischio usq; ad plantas pedū est, quemadmodū docuit Rhazes li. 7. ad Almanf. c. 21. & Auicenn. 4. l. c. 20.

Vna uocatur humeraria siue humeralis, Græcè ἀμμοῖα quod per humerum in manum feratur, uel exterior, quoniā cubiti exterius latus perreptat: Vel κεφαλική idest, uena capitis.

Alterā interior cubiti uena, quæ ἡ τῆς βασίλεις Græcis dicitur, Latini iecorariam & lienarem: hodie facientes medicinā Basilicam uocant.

Tertia Media, quam nonnulli & alio nomine non ineptè communem, uel cardiacam, uel nigram, uel matrem, nuncupant. Barbari uerò, Medianam appellāt.

Quarta axillaris, quæ est ramus basilicæ.

Quinta funis brachij, quæ est ramus cephalicæ descendētis. In minori siue summa manu est Scellē, siue Saluatella. Et ita in manu sex uenæ secandæ ueniunt.

Cephalica.

Cephalica incidenda est, ubi superiores pectore partes, facies nimirum, aut caput malè afficiuntur: quare confert passionibus capitis, ut hemiplegiæ

næ

nię, mania & similibus. Galenus capi-
te decimosexto, de curan. ratio. per
sangu. missio.

Basilica à partibus statim euacuat, *Basilica*
quæ infra ceruicem sunt, verbi gratia,
à lateribus, pulmone, corde, iecore, lie-
ne, aut ventriculo.

Communis situ & compositione in *Media*
ter quas iam dictas media est. Nam ca *na.*
ex fisione vtriusque oritur. Est etiam in
vacuado media: vndiq; n. vacuat, ab infe-
riorib. nimirū partib. infra ceruicē, à col-
lo, & sup. collū. Vñ exquisitissima oīum
humorū & vniuersalis toti corpori p hu-
ius venæ sectionē fit euacutio. Vniuersa
lis quidē, nō, vt quibusdā placet, quod à
corde oriat, sed qđ sit ramus cephalicę
& basilicæ. Sanguinē igitē cephalica de-
tracturus, ea non apparente, mediam po-
tius quā basilicam secabīs. Quod si
nec Basilica se ostēderet, ad mediam po-
tius, quā ad cephalicam confugies.

Saluatella siue salubris, Sceilen Aui- *Saluatel*
cen. 1. r. do. 3. sum. 5. c. 4 appellat, & est *la.*
vena sub annulari & medio digito ex-
porrecta. Verū aliās subinde apud Ara-
bes & Barbaros illā Sceilē vocari obser-
uat, q̄ iuxta brachiale ab humerarię ra-
mo axillaris venæ ppagine constituit,
cui eadē q̄ axillari medicorū vulgus no-
mina imponit, hāc quoque saluatellam
& salubrem vocant. Hæc obstrueto he-
pate

X 3

DE CONSERVANDA

parte in dextra manu, liene verò in sinistra incidi solet, Quare hoc fiat, ratione ostendere non est, sed experientia licet. Porro manus illius cui hæc uena secatur in calidam aquam ponenda est, donec locus infletur, & leuiter extumeat, conspiciusq; fiat: secta autem iam uena, iterum in aquam ponenda est, ideo ut sanguis citro ei aculetur, si eius eruptio debilis fuerit, sicuti solet in pluribus eorum, quibus per hanc uenam sanguis extrahitur, & ne sanguis in ore venæ coagulatus illico resstringatur. Cū autem ex ea, quantum uolueris, emanarit, parū olei ac salis imponendū est; ne iusto citius uulnus cicatrice obducatur. Rhazes lib. 7. c. 21. ad Almāso, & Auic. 4. r. c. 20.

Axilla-
vii.

Axillaris ramus est basilicæ, & apparet in curuatura brachii uersus inferiora: de hac idem quod de basilica iudicium est.

Funis brachii similis est cephalicæ: est enim ramus eius. Quamq; autem uenæ sectione, quemadmodum id ipsum à Gale-
no & Auicenna adseritur, vniuersalis è toto corpore fiat euacuatio, non tñ ex omnibus venis æqualiter, sed tantum ex communibus, vt uisum est. Licet etiam uenæ è toto corpore uacuent, non tamen æqualis in omnibus est timor. Imò cephalica Rhazæ est securior, basilica uero & cardiaca magis timendæ, quanquam hæc quàm illa minus.

Cephalicæ

Cephalica omnium minus est noxia, nullus neruus, nulla arteria, nullus extendo sub ea vena procurrens sectionem impediatur.

Cardiacæ siue medianæ incisio admodum difficilis ac periculosa est, propter subiacentem neruum, ac tēdinem maximè si in ipso brachij sinu profundius incidatur. Periculū id *ἀνυψιμα*, vt paulò ante dictum est, Græci vocant. Nam is est præcipuè locus difficilis, qui tamen quotidie administratur.

Basilica inter cæteras eius loci periculosissimam habet sectionem: tum propter arteriam, quæ subiacet, tum etiam propter incertum & varium neruorum in ea parte procursum, qui te dubium & anxium reddunt: præsertim in interiore brachij plexu, qui minus carnosus est.

Sceilen, siue Saluatella, non est periculosa, sed tamen subtilis, vnde conuenit, vt in sectione eius manus in aqua calida detineatur, quo expeditius erumpat sanguis.

In pede tres venæ sunt, ischiadica scilicet, saphena, & vena poplitis, quas incidere consueuimus sanguinem deorsum reuulsuri, vt in mensium prouocatione.

Sed in hoc vena poplitis iuxta Auicennæ sententiam, efficacior est saphena, aut ischiadica: propinquior enim

DE CONSERVANDA

est vtero, vnde melius ab ipso deorsum trahit,

Saphene sectio à renibus, ab vtero, testiculis, & virga sanguinem educit.

Ischiatica ab ancha, id est, ischio, siue à coxa renibus, & membris versus exteriorem partem sitis melius trahit: Iuuamētum sectionis eius magnū est in ischiade, podagra, varice, elephantiasi.

Saphena ab vtero trahit, & membris versus interiorem partem sitis licet eiusdem venæ sint rami: menses prouocat, & hemorrhoidum orificia aperit.

*Frontis
venæ.*

In media fronte inter duo supercilia sita est vena, cuius incisio confert grauitati capitis, & præcipuè illi, quæ est à parte posteriori, & antiquis faciei vitijis, nempe morphææ, impetigini, scabiei, & oculorum affectibus, incisa tamen prius cephalica.

Nasi.

Est in naso quoque vena, in cuius incisione collum sudariolo stringere oportet, donec capitis partes intumescent & vena conspicua fiat. Idem etiā in sectionem venæ frontis iaciendum.

Labiorū.

Inter labra item & gingiuas venæ sunt, quæ propter oris aut gingiuarum abscessus scindi solens, cephalica tamen prius incisa.

In palato venæ sunt quatuor, quorū incisio cōfert fluxioni rehumatis ad dē

res, ac in eis dolorem excitantes. Suntq; omnes conspicuę, & incidendę potissimum post concoctam materiam.

Sunt quoque venę quędam in angulis *Oculorū* oculorum lachrymalibus frontem versus, quę inciduntur in passionibus oculorum, doloribus capitis, ophthalmia antiqua, & lachrymis, secta prius cephalica.

Pręterea venę quę sub lingua conspiciuntur, possunt in multis affectibus incidi, pręsertim in angina, secta tamen prius cephalica. *Lingua.*

Quinetiam in temporibus iuxta aures venę sunt, quę inciduntur propter vertiginem, hemicraniam, vehementem capitis dolorem, & cęritudinem diuturnam, sed hęc incisio, vt in lib. de genitu. & in lib. de aęre, aquis, & locis Hippocrates autor est, hominem reddit sterilem. Quibuscunque, inquit, iuxta aures venę sectę sunt, hi coęunt quidem, & genituram emittunt, verum modicam, & debilem, ac in fecundam. Nam plurima geniturę pars a capite iuxta aures in spinalem medullam procedit. Ipse autem geniturę meatus, cicatrice sectioni inducta, obstruitur. Et procures Scytharum, incisis iuxta aures venis, sterilescere affirmat. Auicenna eas iuuenilas vocat. *Temporum.*

In collo etiam venę sunt, quas Grę-

DE CONSERVANDA

εισφαιγιδας, Latini iugulares, id est, venas faucium & gutturis, Arabes Guidex, Barbari Subeticas, Apoplecticas, & somni venas appellant, quod pressæ, ligatæ, & complicatæ, afferant καπορ, id est somnum veternosum, & torporē quendam apoplecticum. Vulgo, den Indengrioff vocare solent. Hæ inciduntur, cum anhelitus in principio lepræ maximè constringitur coarctaturq; & in principio fortis anginae, in asthma acuto, in raucedine vocis, in abscessu pulmonis, in dyspnœa, quæ est ex multo sanguine calido, & in ægri tudinibus splenis ac laterum. Plura in libro anatomiae viuorum Galeno ad scripto, capite. 28. & apud Rhacen & Auicennam locis citatis.

DE